

HISTORIA I TRADYCJA

<https://hit.policja.gov.pl/hit/aktualnosci/185202,100-rocznica-powolania-Policji-Rzecznej.html>
2023-03-21, 11:51

100. ROCZNICA POWOŁANIA POLICJI RZECZNEJ

Data publikacji 18.02.2020

Policyjne jednostki wodne utworzono w miejsce Straży Rzecznej. Jej komisariaty podlegały okręgowym komendom policji, a obejmowały swym nadzorem określone odcinki drogi wodnej. Działalnością swą jednostki te nie ograniczały się wyłącznie do samego koryta rzeki, ale obejmowały również pas nadbrzeżny, przystanie i porty. Zadania tych sił były nieco szersze niż pozostałych jednostek: oprócz pilnowania ogólnego porządku musiały m. in. nadzorować stan sanitarny wybrzeży, kontrolować przestrzeganie przepisów o ochronie rybołówstwa, czuwać nad miejscami objętymi zakazem kąpieli i pojenia zwierząt, ścigać przemytników, ochraniać rozbite statki, utrzymywać porządek w portach oraz zajmować się ogólnym ratownictwem.

Oficjalnie Policja Rieczna rozpoczęła służbę na Wiśle 1 kwietnia 1920 r. Powołana została Rozporządzeniem ministra spraw wewnętrznych z 18 lutego 1920 r., wydanym w porozumieniu z ministrem robót publicznych w przedmiocie organizacji Policji Państwowej, pełniącej służbę na drogach wodnych. Zastąpiła Straż Rieczną, której głównym zadaniem była ochrona transportu wodnego na Wiśle oraz zabezpieczanie porządku przy głównych przystaniach. Straż podlegała Ministerstwu Robót Publicznych.

Nowe rozporządzenie znacznie rozszerzało prawa i obowiązki nowej formacji. Te szczególniejsze – jak napisano w uzasadnieniu – wymienia art. 7 tego aktu prawnego:

- 1/ ochrona porządku i bezpieczeństwa publicznego w zakładach i urządzeniach portowych w porozumieniu z organami żeglugi;
- 2/ udzielanie pomocy organom żeglugowym w zakresie ogólnych funkcji policyjnych;
- 3/ zestawianie protokołów w sprawach przekroczeń przepisów, stosownie do instrukcji organów żeglugowych;
- 4/ udzielanie pomocy funkcjonariuszom rządowym przy spełnianiu przez nich czynności służbowych;
- 5/ nadzór nad wykonaniem przepisów o ochronie rybołówstwa, zapobieganie zanieczyszczeniu, zamulaniu oraz zatruwaniu drogi wodnej,
- 6/ czuwanie, by na miejscach uznanych na rzece za niebezpieczne lub zakazane, nie kąpano się lub nie pojono zwierząt;
- 7/ służba ratownicza;
- 8/ ochrona statków, które uległy rozbiciu lub osiadły na mieliźnie, oraz zabezpieczenie osób, mienia pasażerów i ładunków. (O nieszczęśliwych wypadkach(...) Policja zawiadamia natychmiast organy żeglugi);
- 9/ przedsięwzięcie odpowiednich czynności w celu zabezpieczenia osób i ich mienia w razie powodzi;
- 10/ ochrona przez konwoje transportów rządowych na wyraźne zażądanie odnośnych władz państwowych;
- 11/ utrzymywanie porządku w portach i przystaniach, w szczególności przy kasach pasażerskich i bagażowych, po porozumieniu z władzami żeglugi.

Rozporządzenie podpisali: Stanisław Wojciechowski - minister spraw wewnętrznych, oraz Andrzej Kędzior - minister robót publicznych.

Przekształcenie Straży Rzecznej w specjalistyczną policyjną formację do ochrony początkowo tylko koryta Wisły, pasów nadbrzeżnych, przystani oraz portów umożliwiło, co prawda, dotychczasowym funkcjonariuszom SR wstąpienie do Policji Państwowej, ale na ogólnych zasadach kwalifikacyjnych. Jak podała „Gazeta Administracji i Policji Państwowej” (nr 23/1920), z 959 powołanych kandydatów SR, przyjęto do policji wodnej tylko 368, przeważnie ludzi o fachowym wykształceniu. Wymaganych kryteriów nie spełniło aż 591 osób. Zostali zwolnieni z 3-miesięczną odprawą.

Rozkazem nr 46 komendanta głównego PP Władysława Henszla, 1 marca 1920 r. w KG PP utworzono również urząd nadkomisarza inspekcyjnego PP. Jego kierownikiem został nadkom. Moskwiński, do którego obowiązków - poza funkcjami kontrolnymi - należał bieżący kontakt z utworzonymi komisariatami i posterunkami Policji Rzecznej. Jednostki te służbowo, gospodarczo i administracyjnie podlegały bezpośrednio komendom okręgowym PP, natomiast w zakresie służby bezpieczeństwa i czynności wykonawczych władz państwowych miejscowym władzom administracji państwowej (województwom).

Początkowo utworzono pięć komisariatów Policji Rzecznej (w czterech okręgach PP: krakowskim, kieleckim, lubelskim i warszawskim). Podlegało im 11 posterunków wodnych, zlokalizowanych wzdłuż koryta Wisły. Z czasem powstawały nowe komisariaty i posterunki, także na innych akwenach. Formacja nie była jednak liczna, choć zadań do wykonania funkcjonariusze mieli sporo, i to różnorodnych.

Komisariat Policji Rzecznej w Krakowie liczył 36 osób załogi, w tym: 2 starszych przodowników, 3 starszych posterunkowych, 27 posterunkowych, 2 motorniczych i 2 sterników. Rejon służbowy komisariatu obejmował odcinek Wisły o długości 156 km, od Oświęcimia do ujścia Nidy. Posiadał jeden posterunek wodny - w Niepołomicach, z 12-osobową załogą.

W Okręgu III Kieleckim PP komisariat Policji Rzecznej utworzono w Sandomierzu. Obejmował rejon od ujścia Nidy do osady Józefów (141 km). Jego 51-osobową załogę stanowiło: 2 starszych przodowników, 3 starszych posterunkowych, 42 posterunkowych, 2 motorniczych i 2 sterników. Komisariat posiadał jeden posterunek wodny - w Józefowie, z 12-osobową załogą, w składzie: 3 starszych posterunkowych i 9 posterunkowych.

Okręg IV PP Lubelski miał „pod opieką” 113-kilometrowy odcinek Wisły, od Józefowa do wsi Kraski koło Dębina. Komisariat Policji Rzecznej mieścił się w Puławach, dowodził nim kom. Popiel. W jego 36-osobowej załodze było 2 starszych przodowników, 3 starszych posterunkowych, 27 posterunkowych, 2 motorniczych i 2 sterników. Puławskich wodniaków wspomagało jeszcze 27 funkcjonariuszy z posterunków wiślanych w Kazimierzu, Dębinie i Ryczywole, a od 6 maja 1920 r. również w Józefowie (wyłączonym z okręgu kieleckiego PP).

Komisariat w Puławach został na początku 1921 r. przekształcony w posterunek, a następnie, w marcu, ze względu na słabe wyniki pracy, zlikwidowany. Od tego momentu służbę na Wiśle pełnili funkcjonariusze posterunku miejskiego. Skasowane zostały również posterunki wodne w obrębie powiatów puławskiego i garwolińskiego.

Najdłuższy odcinek Wisły posiadał w swoim rejonie służbowym Okręg I PP Warszawski. Liczył 259 km i rozciągał się od wsi Kraski (dziś woj. mazowieckie) do wsi Czerwony Krzyż, gdzie przebiegała granica z Prusami. W okręgu tym utworzono dwa komisariaty Policji Rzecznej: w Warszawie oraz Płocku. Ten pierwszy mieścił się przy - nie istniejącej już - ulicy Rybaki, u stóp skarpy wiślanej, w pobliżu mostu Kierbedzia. Jednostką dowodził kom. Walery Książek, przyjęty na podstawie orzeczenia komisji kwalifikacyjnej PP w listopadzie 1919 r. Załoga liczyła 89 funkcjonariuszy, z których przeszło połowa pracowała w terenie, w posterunkach wodnych w Górze Kalwarii (9 osób), Modlinie (30 osób) i Wyszogrodzie (9 osób). W obsadzie warszawskiego komisariatu wodnego było: 2 starszych przodowników, 12 starszych posterunkowych, 48 posterunkowych, 19 posterunkowych rezerwy, 4 motorniczych i 4 sterników.

Komisariatem Rzecznym PP w Płocku kierował podkom. Jan Szolc. Podlegała mu 22-osobowa załoga (1 starszy przodownik, 2 starszych posterunkowych, 15 posterunkowych, 2 motorniczych i 2 sterników) oraz 2 posterunki wodne: we Włocławku i Nieszawie. Obydwa miały 15-osobową załogę (3 starszych posterunkowych oraz 12 posterunkowych).

1 lutego 1921 r., przeniesiono Komisariat Reczny PP ze struktur Okręgu I PP Warszawskiego pod rozkazy komendanta Okręgu VI PP m.st. Warszawy, nadinsp. Józefa Sikorskiego. Natomiast komisariat w Płocku znalazł się w strukturach tamtejszej Komendy Powiatowej PP jako posterunek oficerski. Wszystko inne pozostało bez zmian. Z wyjątkiem zmiany kierownictwa warszawskiego komisariatu. Nowym jego komendantem został czasowo asp. Stefan Rejnhardt, zaś nadzór

inspekcyjny powierzono kom. Zygmuntowi Kudelskiemu z XV Komisariatu PP.

Źródło: BEH-MP KGP fot. NAC

